

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы
Кичу авыл Советы
КАРАРЫ

20 январь 2022 ел

№ 29

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Кичу авыл
Советы депутаты статусы турында
нигезләмә хакында

«Россия Федерацииндә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 29 статьясы, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Кичу авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының 24 статьясы нигезендә

Кичу авыл Советы КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (кушымта).
2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советының тубәндәге каарлары үз көчләрен югалткан дип танырга:
  - 2006 елның 12 майдәге 21 номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»;
  - 2013 елның 11 июнендәге 76 номерлы « Кичу авыл Советның 2006 елның 12 майдәге 21номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2013 елның 20 декабрендәге 93 номерлы « Кичу авыл Советның 2006 елның 12 майдәге 21номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2018 елның 17 июлендәге 70 номерлы « Кичу авыл Советның 2006 елның 12 майдәге 21номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында»;
  - 2019 елның 06 маенданы 84 номерлы « Кичу авыл Советның 2006 елның 12 майдәге 21номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында».
  - 2020 елның 03 марта 102 номерлы « Кичу авыл Советның 2006 елның 12 майдәге 21номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы турындагы нигезләмә хакында»гы каарына үзгәрешләр керту турында».

3. Өлөгө каарны Кичү авылы, Үзәк урам, 50 нчे йорт; Нагорное авылы, Үзәк урам, 17 нче йорт территорииясендә урнашкан махсус стендларда игълан итәргә, шулай ук шулай ук "Татарстан Республикасы хокукий мәгълүматының рәсми порталында "(PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Өлмәт муниципаль районы сайтында «Интернет» чөлтәрендә урнаштырырга.

4. Өлөгө каар рәсми басылғаннан соң үз көченә керә.

5. Өлөгө каарның үтәлешен контролъдә тотуны Кичү авыл жирлеге башлыгына йәкләргә.

Кичү авыл жирлеге башлыгы

Г.П.Туманова

Татарстан Республикасы Әлмәт
муниципаль районы Кичу
авыл Советының 2022елның
20 январь 29 номерлы қарабына
1нче күшымта

Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы
депутаты статусы түрүндә нигезләмә

1 статья. Депутат статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Кичу авыл Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районның «Кичу авыл жиirlеге» муниципаль берәмлеке Уставы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.
2. Жиirlе үзидарә органнары депутаттың гамәлдәге законнар, жиirlек Уставы һәм әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты жиirlек уставы нигезендә-5 (биш) ел.
2. Депутат вәкаләтләренең билгеләнгән срокын агымдагы вакыт эчендә үзгәрту рөхсәт ителми.
3. Депутатның вәкаләтләре вакыты Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районаны Кичу авыл жиirlеге Советына (алга таба - жиirlек Советына) сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жиirlеге Советы эшли башлаган көннән, гамәлдәге законнарда, жиirlек Уставы һәм әлеге Нигезләмәдә каралган башка очракларда туктатыла.

3 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслый торган документ булган таныклығы, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесе бар.
2. Таныклык түрүнде нигезләмә жиirlек Советы тарафыннан раслана.
3. Депутатның таныклығы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына, жиirlе үзидарә органнарына тоткарлыксыз кереп йөрү, утырышларда катнашу, шулай ук милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмаларга тоткарлыксыз йөрү хокукун бирә торган, жиirlек бюджеты акчалары исәбеннән тулысынча яисә өлешчә финанслана торган яки салымнар һәм мәжбүри түләүләр түләү буенча ташламаларга ия булган, жиirlе үзидарә органнарын гамәлгә куючылар сыйфатында жиirlек жиirlе үзидарә органнарына керү хокукуна ия документ булып тора.

4 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутатка, жиirlе үзидарәнең сайланулы органы өгъзасына, жиirlе үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен

шартлар тәэмин ителә.

2. Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан 10 (ун) проценттан да артмаган өлеше дайими нигездә эшли ала, калғаннары дайими рөвештә эшли.

3. Депутат депутат эшчәнлеген төп эшчәнлектән аерымыйча гына башкара яисә жирлек Советында профессиональ дайими нигездә эшли.

5 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлеген формалары булып тора:
  - 1) Өлмөт муниципаль районы Кичү авыл Советы карары белән расланган Регламентта билгеләнгән тәртиптә авыл жирлеге Советы утырыштарында катнашу; 2009 ел 26 декабрендәге 107 номерлы (алга таба-жирлек Советы Регламенты);
  - 2) норматив хокукый акт проектын кертү;
  - 3) дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рөвештә оешма житәкчеләренә, иҗтимагый берләшмәләргә муниципаль берәмлекләр карамагындагы мәсьәләләр буенча мөрәҗәтать иту;
  - 4) депутат таләбе кертү;
  - 5) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль берәмлекнән хокукый актлары проектларын эшләүдә катнашу;
  - 6) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;
  - 7) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәтатьләре белән эшләү, сайлаучыларга үз эшчәнлекләре һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;
  - 8) жирле референдумнар, ачык тыңлаулар, жыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрүдә катнашу.
  - 9) жирлек Советында депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат тәркемнәре эшнәндә катнашу.
2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, жирлек Уставы белән каралган башка рөвешләрдә дә башкара ала.

5.1. статья . Депутат группалары.

1. Жирлек Советы депутатлары жирлек Советы тарафыннан карала торган мәсьәләләр буенча уртак эшчәнлек алып бару һәм бердәм позиция белдерү өчен депутат тәркемнәренә берләштергә хокуклы.
2. Депутатлар тәркеме составында кимендә өч депутат була алмый. Жирлек Советы депутаты бары тик депутат тәркеменең генә өгъзасы була ала.
3. Депутат тәркемнәрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

6 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат үз сайлау округы сайлаучылары, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар колективлары белән элемтәдә тора.
2. Депутат сайлаучылар алдында җаваплы һәм аларга хисап тотылды.
3. Депутат сайлаучыларга үз эшләре һәм очрашуларда, шулай ук массакуләм мәгълүмат чаралары аша жирлек советының эше турында дайими хәбәр итә. Айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.
4. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары маҳсус билгеләнгән урыннарда,

шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткөрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының функцияләвендә бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керуенә юл күймау шарты белән үткөрелә. Мондый очрашулар турында жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат курсәтләнгән органнарга аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

5. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлекен һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенең жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткөрелә.

7. Депутат үз сайлаучыларының хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә: алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны һәм шикаятыннан карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дөрес хәл итүгә ярдәм итә; жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда дәүләт хакимиятенән тиешле органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

7 статья. Депутатның жирлек Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат үзе жирлек Советы утырышларында катнаша.

2. Депутат үз вакытында жирлек Советы утырышын үткөрү вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында хәбәр итә, шулай ук өлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәkle материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Депутат хокуклы:

1) жирлек Советы Регламенты нигезендә яшерен тавыш бирү юлы белән Әлмәт муниципаль районы Советына сайланырга һәм сайланган вәкил булырга;;

2) жирлек Советының үзидарә органнарын формалаштыру мәсьәләләре буенча тәзелә торган кандидатуралар, вазыйфаи затлар, сайланана яки билгеләнә торган сораулар буенча үз фикерен белдерергә;

3) жирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;

4) жирлек Советы Регламентында каралган тәртиптә, аның утырышларында карау өчен жирлек советының хокукый-норматив актлары проектларын кертергә;;

5) көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, каарлар проектларына һәм жирлек Советының башка актларына төзәтмәләр кертергә;

6) жирлек Советы утырышында теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бирүче яисә контролльдә тотылган затның чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;;

7) фикер алышуларда билгеләнгән тәртиптә катнашырга.

8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;

9) жирлек советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәжәгатьләрен игълан итәргә;;

10) Жирлек Советы тарафыннан тәзелә торган органнарның һәм вазыйфаи

затларның кандидатураларының персональ составы буенча фикерне әйттергә;

11) жирлек Советы утырышлары беркетмәләре белән танышу;

12) законнар, жирлек Уставы һәм жирлек Советы регламентыннан үзенә бирелгән башка хокуклардан файдаланырга.

8 статья. Депутатның беренче чиратта кабул итүгө хокуки

Депутат үзидарә органнарының вазыйфаи затларын беренче чиратта кабул иту хокуыннан файдалана, анда зат муниципаль вазыйфасы били.

9 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуки

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәnlеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмыый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокуына ия.

10 статья. Депутатлар мәрәжәттәрләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәnlеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфаи затларга телдән һәм язмача мәрәжәттәрләрне итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәnlеге мәсьәләләре буенча депутат мәрәжәттәрләрне итәргә жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфаи затлары депутатка аның мәрәжәттенә җавап бирергә яисә соралган документларны яисә мәрәжәттәрләрне алган көннән соң 15 көн эчендә, өгөр үл өстәмә өйрәнү яисә тикшерү таләп итмәсө, белешмәләр бирергә тиеш..

3. Депутат мәрәжәттәрләрне бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яисә нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү кирәк булган очракта, вазыйфаи затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән житәкчеләр бу хакта депутат мәрәжәттәрләрне алган көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Соңғы җавап депутатка депутатның язма мәрәжәттәрләрне алган көннән алыш 30 (үтыз) көннән дә соңға калмычка тапшырыла.

4. Оештыру-хокукий рәвешенә бәйсез рәвештә, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфаи затлары тарафыннан депутатларның мәрәжәттәрләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм алар күйгән сорауларны карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

10.1 статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар төркеме жирлек башлыгына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә жирлек Советы компетенциясенә керә торган мәсьәләләр һәм үзенә депутат эшчәnlеге мәсьәләләре буенча депутат сорату белән мәрәжәттәрләрне итәргә хокуклы.

2. Депутат соратуы жирлек Советы утырышында язма рәвештә кертелә һәм рәислек итүче тарафыннан игълан ителә. Депутат соратуын рәсмиләштерү жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла. Депутат таләбе мәрәжәттәрләрне итәргә орган яисә вазыйфаи зат аңа телдән (жирлек Советы утырышында) яисә язма рәвештә депутат соратуын алган көннән соң 30 көн эчендә җавап бирә.

3. Жирлек Советы утырышында депутат гарызнамәсе мәрәжәттәрләрне итәргә яисә вазыйфаи зат аңа җавап итеп игълан ителә.

4. Жирлек Советы орган яисә вазыйфаи зат депутат соравы буенча кабул ителгән карапның үтәлеше турында язма җавап бирүне советта билгеләнгән срокка йөкләргә

хокуклы.

10.2 статья. Депутатның тәкъдимнәре

1. Депутат тарафыннан жирлек Советы утырышларында көртөлгөн тәкъдимнәр язма рәвештә жирле үзидарә органнарына һәм вазыйфаи затларга карауга жибәрелә.

2. Жирле үзидарә органнары һәм әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгөн депутат тәкъдимнәре жибәрелгөн вазыйфаи затлар аларны бер айдан да соңға калмычка карауга һәм нәтижәләр турында жирлек Советына һәм депутатка хәбәр итәргә тиеш. Тәкъдим кире кагылган очракта нигезле җавап берелә.

10.3 статья. Депутат тикшерүе

1. Депутат тикшерүе-жирлек Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыру формасы. Жирлек Советында депутат, депутатлар төркеме, депутат төркеме таләбе буенча жирлек Советы жирлек Советы карамагына караган мәсьәлә буенча депутат тикшерүе үткәру турында карар кабул итәргә хокуклы.

2. Депутат тикшерүен үткәру маҳсус тәзелгән комиссиягә йөкләнә.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары депутат тикшерүен үткәрүдә ярдәм күрсәтергә, депутат тикшерүен уздыру өчен кирәклө тиешле документлар һәм материаллар берергә тиеш. Күрсәтелгән документлар һәм материаллар Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнарын үтәп, дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка сер турында берелә.

4. Депутат тикшерүен уздырганда граждандарның шәхси тормышына тыкшыну, граждандарның шәхси тормышының кагылгысызлыгын бозу рәхсәт итлеми.

5. Депутат тикшерүе нәтижәләре буенча жирлек Советы яки тикшерү уздыру йөкләнгән маҳсус тәзелгән комиссия нигезләнгән бәяләмә тәзи, ул жирлек Советы утырышында карала. Карап нәтижәләре буенча жирлек Советы карар кабул итә.

11 статья. Депутат хокуклары гарантияләре.

1. Депутатларның, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларының жинаятын яисә административ җаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорай алу, аларның жинаяты-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләренә карата башкарылу, шулай ук депутатларга, жирле үзидарәнең сайланулы органнары әгъзаларына, алар биләгән торак һәм (яисә) хәзмәт урыны, аларның бағажлары, шәхси һәм хәзмәт транспорт чаралары, алар тарафыннан файдаланыла торган элемтә чаралары язышуларына карата оператив-эзләү чаралары уздырганда федераль законнар белән билгеләнә.

2. Депутат, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасы тавыш биргәндә әйтегендә фикер, тавыш биргәндә чагылдырылган позиция өчен жинаятын яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый, һәм депутат статусына, жирле үзидарәнең сайланулы органы әгъзасына, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затына, шул исәптән аларның вәкаләтләре чоры тәмамлануга туры килә торган башка гамәлләр дә. Әлеге нигезләмә жирле үзидарәнең сайланулы органы депутаты, әгъзасы, жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи заты тарафыннан халық алдында кимсүтүләр, яла ягу яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очракларга кагылмый.

3. Даими нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручы депутат граждан, административ яисә жинаяты эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законны вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

12 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре

Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, Татарстан Республикасында жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, жирлек Уставы, жирлек Советы тарафыннан раслана торган башка норматив актлар белән билгеләнә.

13 статья. Жирлек вәкилен муниципаль район Советына сайлау һәм чакыртып алу тәртибе

1. Жирлек вәкиле Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советына яшерен тавыш бири юлы белән жирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.
2. Сайланган дип жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.
3. Жирлек вәкиле вәкаләтләре 14 статьяда каралган нигезләр буенча, шулай ук депутат этикасы кагыйдәләрен, депутатның өлеге Нигезләмәдә беркетелгән вазыйфаларын бозу очракларында вакытыннан алда туктатыла.
4. Жирлек вәкиле район Башлыгы инициативасы белән яисә жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше таләбе буенча кабул ителгән жирлек Советы карары буенча да теләсә кайсы вакытта чакыртып алынырга мөмкин. Жирлек вәкилен чакыртып алу турындағы карап жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

14 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәгө очракларда ақытыннан алда туктатыла:
  - 1) үлем;
  - 2) үз теләге белән отставкалар;
  - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
  - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
  - 5) судның гаепләү карапының үз көченә керүе;
  - 6) Россия Федерациясеннән читкә дайми яшәү урынына чыгу;
  - 7) Россия Федерациясе гражданлыгы яки чит ил гражданлыгы-Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы туктатылса, чит ил гражданы аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы, чит дәүләт гражданлыгы яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә Россия Федерациясе гражданы яки чит ил гражданы территориясендә дайми яшәү хокукуны раслаучы бүтән документ белән Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә башкача каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланган булырга хокуклы;
  - 8) сайлаучылар фикере;
  - 9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
  - 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручу альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
  - 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.

Депутатның вәкаләтләре «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм башка затлар чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен

тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендеге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Аерым категория затларга Россия Федерациисе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендан 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла, өгәрдә «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендеге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, башкасы карапмаган булса.

2. Өлөгө статьяның 1 өлешендеге 1-7, 10,11 пунктларында күрсәтелгән очракларда жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен туктату турындагы карар жирлек Советы тарафыннан вәкаләтләр вакытыннан алда туктатылу өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә соңга калмычка кабул итлө.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесе) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мәрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн өлөгө гаризаның жирлек Советына көргән көн була.

3. Өлөгө статьяның 1 өлешендеге 8 пунктында карапланган очракта, жирлек Советы депутаты вәкаләтләре жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

4. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре, өлөгө статьяның 1 өлешендеге 9 пунктында карапланган очракта, жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла.

15 статья. Депутат этикасы

1. Депутат депутат этикасы нормаларын үтәргә тиеш:

1) жирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;;

2) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характеристдагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә ача билгеле булган мәгълүматларны таратмаска һәм кулланмаска;;

3) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфа затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яки аның янын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаска;;

4) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның аbruена яисә жирлек Советы аbruена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылышыра;

5) мәнфәгатьләр конфликтты башлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутат вазыйфаларының объектив башкарылышына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта жирлек Советына хәбәр итәргә һәм өлөгө мәнфәгатьләр конфликттын булдырмаяга яки жайга салуга юнәлтелгән аның карапларын үтәргә.

16 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациисе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек Уставын, башка муниципаль хокукий актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итү;

3) дайми, әмма айга бер тапкырдан да ким түгел, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәжәгатьләрен үз вакытында кааррга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган хисап тотарга;

6) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федеरаль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затлар һәм аларның көрәмнәренә башка затлар чыгымнарының туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федеरаль закон, «Аерым категориядәге затларга Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (көртәмнәр) ачуны һәм счетлары (көртәмнәре) булуны, акчалар һәм кыйммәтле әйберләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яисә) алардан файдалануны тыю турында» 2013 елның 7 маендағы 79-ФЗ номерлы Федеरаль закон белән билгеләнгән чикләуләрне, тыюларны, бурычларны үтәргә;

7) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә үзенә билгеле булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына, аbruена кагылучы белешмәләрне таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йәкләнгән башка бурычларны башкара.

17 статья . Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләуләр

1. Депутат хокуклы түгел:

1) физик һәм юридик затлардан депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле бүләкләүләр (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтуләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) алырга;

2) гамәлгә ашырыла торган вәкаләтләр чикләрендә аерым сәяси партияләргә, сайлау берләшмәләренә, шулай ук Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына сайлауларда аерым кандидатларга ёстенлекне тәэммин итә торган кааррлар кабул итәргә;

3) үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру процессында, шул исәптән жирле бюджет акчалары исәбеннән финанс ташламалары һәм гарантияләр биргәндә, депутат үз милкендә булган яки катнашучы яисә әгъза булган аерым затларга һәм оешмаларга ёстенлек бирергә;

4) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле командировкаларга, Россия Федерациясенең халықара килешүләре нигезендә яисә федераль дәүләт хакимиите органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнары, жирле үзидарә органнарының чит ил партнерлары белән килешүләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган командировкалардан тыш, физик һәм юридик затлар исәбенә чыгарга.

2. Депутат ёстәмә рәвештә муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый, дәүләт хакимиятенән закон чыгару (вәкиллекле) органнары депутатлары була алмый.

3. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнергә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында,

муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчмесез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия белән идарә итүдә катнашудан тыш) яисә башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчмесез мәлкәт милекчеләре ширкәтенең съездында (Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенең югары башкарма органы житәкчесенә) катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советында, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында җирлек мәнфәгатлырен түләүсез нигездә тапшыру;

г) җирлек муниципаль хокукий актлар нигезендә идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә урнашкан оешма, гамәлгә куючы (катнашучы) булып торучы (акционер) гражданнарның мәнфәгатлырен түләүсез нигездә курсәтүне, оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләре турында җирлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шәгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халықара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, өгөр Россия Федерациясенең халықара килешүенде яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хәкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

5) хәзмәттән тыш максатларда бары тик хәзмәт эшчәнлеге өчен генә билгеләнгән мәгълүматны, матди-техник, финанс һәм мәгълүмати тәэминат чараларын кулланырга.

6) җирлек башлыгы вазыйфасын биләүче зат буларак публикации һәм чыгыш ясаган өчен гонорар алырга;

7) Россия Федерациясе законнарында каралган вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйле рәвештә бүләкләүләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләр, хәзмәт курсәтүләр, күңел ачу, ял, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан беркетмә чаралары, хәзмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйле рәвештә алынган бүләкләр (ссудалар, акчалата һәм башка бүләкләүләр, хәзмәт курсәтүләр, күңел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары өчен түләү) һәм физик һәм юридик затлардан бүләкләр алу, җирлек милке дип таныла һәм акт буенча тиешле муниципаль органга тапшырыла. Җирлек башлыгы вазыйфасын дайми нигездә биләгән муниципаль вазыйфанды биләгән, беркетмә чарасы белән, хәзмәт командировкасы белән һәм башка рәсми чаралар белән алынган бүләкнә биргән зат аны Россия Федерациясенең норматив хокукий актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

8) билгеләнгән тәртипкә карамастан, чит дәүләтләрнең, халықара оешмаларның, сәяси партияләрнең, башка ижтимагый берләшмәләрнең һәм башка

оешмаларның мактаулы һәм махсус исемнәр, бүләкләре һәм башка аерымлык билгеләрен (фәнни һәм спорт) билгеләреннән тыш) кабул итәргә;

9) Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла торган хезмәт командировкаларыннан тыш, жирлекнәң Чит дәүләтләрнең дәүләт яки муниципаль органнары, халықара яки чит ил оешмалары белән килемешүләре буенча физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән Россия Федерациясеннән читкә чыгарга;

10) хезмәт вазыйфаларын үтәүгә бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә хезмәт вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган чикләнгән мәгълүматка кертелгән мәгълүматларны таратырга яки кулланырга.

17. 1 статья. Ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаларны (депутатларны) биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфасыннан азат итү).

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә тубәндәгә очракларда ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) тиеш:

1) яклар тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яисә) жайга салу буеча затның чаралар күрмәве;

2) үз керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре хакында белешмәләрне тапшырмау йә, әгәр федераль законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, белә торып дөрес булмаган яисә тулы булмаган белешмәләр тапшыру;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгәр Россия Федерациясенең халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчәләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликtyна китерә яки китерә ала торган шәхси қызықсынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу чаралары кабул итепергә (вазыйфадан азат итепергә) тиеш.

3. Коррупциячел хокук бозу қылган өчен ышанычны югалтуга бәйле рәвештә муниципаль вазыйфаны биләүче затка карата куллану турында белешмәләр, "Коррупцияге каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышанычны югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итепергә (вазыйфасыннан азат итепергә) затлар реестрына кертелә.

18 статья. Депутатның жирлек Советы йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат үз компетенциясе қысаларында бирелгән йөкләмәләрне үтәргә тиеш.

2. Депутат жирлек Советы күшүү буенча жирлек Советы карарларын үтәүне тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат жирлек Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

19 статья. Депутатның жирле үзидарә органннары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның жирлек Советы эшчәнлегендә актив катнашуын тәэммин итүче бөтен хокукка ия.
2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советы карарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.
3. Жирле үзидарә органннары һәм вазыйфаи затлар депутатка аның эшендә кирәклө ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органннары эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнен барышы, депутатның тәнкыйди кисәтүләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнарны, жирлек советының эш практикасын, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

Кичу

авыл жирлеге башлыгы

Г.П.Туманова.